

**Az amerikai fogyatékos személyekről szóló
törvény és előzményei: Modellértékű jogi
szabályozás és ennek jelentősége a
fogyatékos személyek életére az Egyesült
Államokban**

Lesley Davis nemzetközi dékánhelyettes-
Maurer Jogi iskola

2021-10-07.

ELTE ÁJK

Szeretném bemutatni a kollégámat az Indianai Egyetemről Lesley Davis. Egy előadást fog nekünk tartani az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvényről. Tiéd a szó.

Köszöntök mindenkit, köszönöm az érdeklődéseket ez iránt az érdekes téma iránt
Köszönjük a feliratozóknak ,a jelnyelvi

tolmásoknak, a technikusoknak. Nagyra tartom mindenki jelenlétért itt és onlone. Ahogy Brigi mondta, én a nemzetközi dékánhelyettese vagyok az egyetemnek és tréninget kaptam az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvényről. Nem vagyok a téma jogi szakértője, de gyakorlati szakértője igen. Az előadás a törvény háttéréről fog szólni és arról, hogy én hogyan élvezem az előnyeit kerekesszékesként.

Ez egy kép egy demonstrációról 1973-ból, New Yorkból, amikor Nixon megvétózta az egyik változatát az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvénynek.

Nem hallunk semmit az előadásból. Nincs hang Teamsen. Talán azért mert...

Oké, mostmár hallunk, köszönjük.

Köszönöm, hogy szóltak.

Tehát, leírom újra a képet. kerekesszékes emberek tüntetnek Martin Luther King idézetével "Az igazságtalanság - történjék bárhol - mindenütt az igazságosságot fenyegeti." Láttá valaki a

Cripcamp filmet? Ez egy jelenet egy tüntetésről, ahol fogyatékosügyi aktivisták lezárták az utcákat Nixon miatt, aki megvétózta az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvény egy korábbi verzióját.

Először a megelőző intézkedésekről és törvényekről szeretnék beszélni. Először ez nem volt közvetlenül kapcsolatban a fogyatékosossággal, az első előzmény az 1964-es polgári jogi törvény. de John F. Kennedy-t meggyilkolták, végül Lyndon Johnson írta alá. A faji, nemi, vallási, bőrszín vagy nemzeti hovatartozás alapján történő diszkriminációt tiltotta és ez szintén vonatkozott nemi és faji alapú diszkriminációra az alkalmazásban, előléptetésben, elbocsátásban, és a közszolgáltatásokban, ami talán a legfontosabb része. Ez az 1964-es polgári jogi törvény volt az első, megszüntette ennek a „külön de egyenlően” gyakorlatát. A Plessy v. Ferguson ügyben teremtettek precedenst. Korábban elfogadott volt, hogy a szolgáltatásokat elkülönítsék a fehéreknek és feketéknek. A az 1964-es polgári jogi törvény

vége megszüntette ezt. Nincs helye az oktatásban sem a megkülönböztetésnek. Ez egy nagyon fontos mérföldkő volt minden csoportnak.

A következő, ami a fogyatékosokkal kapcsolatos, 1968-as az épített környezet akadálymentességére vonatkozó törvény, ahol a szövetségi létesítményeket is hozzáférhetővé tették. Pl. irodákat postákat, minden amit az állam működtet. A törvény előírja a hozzáférést minden állam által finanszírozott, épített épületre. Ez egy nagyon fontos lépés volt és még mindig, a mai napig vannak az az épített környezet akadálymentességére vonatkozó törvény (1968)nak fontos részei, akkor is ha már az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvény az elsődleges, akkor is kifejti még hatását. Nem csak a kormánylétesítményekre de sok minden másra is, ami a kormány által működtetett. Az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvény a nagy esemény, de voltak más rendelkezések, amik segítettek a fogyatékos embereket, pl. az 1974-es törvény a fogyatékos gyermekek oktatásáról, ami

a eszköz volt arra, hogy megszüntesse az egyenlőtlen oktatási lehetőségeket. Leírta, hogy ingyenes, számukra megfelelő oktatást kell biztosítani, különös tekintettel a fejlődési rendellenességgel rendelkezőkre, és segíteni az integrációjukat a társadalomba.

1990-ben fogyatékos egyének oktatásáról szóló törvény helyettesítette az 1974-es törvényt a fogyatékos gyermekek oktatásáról-t és jobban fókuszált az egyénre, akinek fogyatékosága van. Ahogy tudjuk, a fogyatékosagra való rálátásunk evolúciójában ez is egy fontos lépés.

Ezután a tisztességes lakhatásra vonatkozó törvényt 1998-ban kiterjesztették a faji megkülönböztetés után a fogyatékkal élőkre is.

Inklúzív Légiközlekedésre vonatkozó törvény, ami vonatkozik minden Egyesült Államokban lévő, oda be és onnan kifelé járatokat indít légitársaságokra. Nem kell előre jelezniük a fogyatékosággal élő utasoknak, hogy utazni fognak. Amikor én utazom, ott vagyok a kerekesszékekkel, már online

chekoltam, nem kell semmit tennem, amikor odamegyek, tudják, mit kell tenniük, megkérdezik, kell-e másik kerekesszék, hogyan támogassunk? Ha máshova utazom, ott megrémülnek, úristen ott van egy kerekesszékes, most mit kell csinálni?

1973-as rehabilitációs törvény

vagy reha-törvény, ahogy hívjuk, ez egy szövetségi jogi szabályozás, ami a szakmai rehabilitációról szól, olyanok számára is, akik megsérültek, pl háborúban. Támogatja a kutatást és a képzési programokat, azoknak, akik fogyatékossgal élnek. a Egészségügyi, Oktatási és Jóléti Minisztérium is támogatja. a szövetségi kormányoktól tényleges intézkedést vár el, a fogyatékos személyek nem lehetnek diszkriminálva, de ez nem elég, további támogatást kell adnunk, nem csak az államnak, hanem állami partnereknek, beszállítóknak, vállalkozóknak is szem előtt kell tartaniuk a fogyatékos személyek igényeit. Olyan programokban, amit a szövetségi kormányok finanszíroznak, foglalkoztatásban, stb. A

programok alatt azt értem pl, hogy ha van egy Nemzeti Park, egy gyönyörű vízeséssel, és oda jönnek látogatók , azért, hogy megnézzék a vízesést, ez a program. Nagyon szeretem, hogy a program értelmezése ennyire tág. Ezért az út a vízeséshez akadálymentes kell ,hogy legyen. az 1973-as rehabilitációs törvény nem egyszerűen valósult meg, kétszer írták át, Nixon és a következő elnök idején is foglalkoztak vele. az iskolák és kórházak csak vártak, hogy ilyen drága változtatásokat meg kell-e tenniük. Lehet-e ignorálni olyan embereket, akik pl New Yorkban demonstráltak. Nyomásgyakorlás nélkül, fantasztikus aktivisták révén mit lehet elérni. AZ 504- szakas az 1973-as rehabilitációs törvényben nagyon fontos, ma is nagyon él és sokat idézik. Aki képzett, szakmailag kvalifikált, nem lehet diszkriminálva a fogyatékosága miatt. Nem zárható ki semmilyen tevékenységből és programból, amit az állam finanszíroz. Egyetemek, állami iskolák, parkok, bármilyen épület, bármilyen iskola utáni program pl gyerekeknek: nem

lehet diszkrimináló a fogyatékos személyekkel szemben. 1977-ig ez nem valósult meg, ezt az 504-es szakaszt nem írta alá az állam. Ekkor tartottak az aktivisták egy fantasztikus eseményt, demonstrációt, a Egészségügyi, Oktatási és Jóléti Minisztériumnak minden nagy városban van kirendeltége, a fogyatékosági aktivisták eldöntötték, hogy a San Fransiscoi Egészségügyi, Oktatási és Jóléti Minisztériumhoz mennek és ott várakoznak napokon keresztül, hogy érvényt szerezzenek az 504-es szakasznak. Ez volt a leghosszabb békés foglalás, amikor szövetségi épületet foglaltak el az Egyesült Államokban. Egyedül nem tudtak oda bejutni, segítségre volt szükségük, autókon vitték oda őket, beemelték őket, benn aludtak, átalakították a mosdókat, stb .Bár láttam volna...

Végül aláírták, az 504-es szakasz volt a legnagyobb olyan jogszabály, ami segítette az orvosi modellből átállni a rehabilitáció és a társadalmi szemlélet felé. A fogyatékoság nem annyira az állapotról szól, inkább arról, hogy a társadalom nem inklúzív

és nincs felkészülve a fogyatékosra. Ahogy az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvényhez érkezünk, fontos felismerni, hogy az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvény egy polgári jogi szabályozás, ez volt az első nagy átfogó polgári jogi szabály az a fogyatékosággal kapcsolatban. Foglalkoztatás, stb szinten. Állami, nem csak szövetségi szinten, és a kereskedelmi egységekre, utazásra, telekommunikációra is vonatkozott. a fogyatékoság definícióját már korábban bevonták, de most "A fogyatékos ember olyan személy, akinek fizikai vagy mentális sérülése van, ami lényegesen korlátozza egy vagy több jelentős életterületen, tevékenységben." ebbe bele tartozhat nagyon sok ember, pl mindenki nagymamája. Ebbe beletartoznak azok a személyek, akiknek van dokumentációjuk a károsodásról, akkor is, ha jelenleg nincs ilyen fogyatékoságuk. Azok is beletartoznak, akiknek nincsen fogyatékoságuk, de elismerhetők fogyatékosként." Ezek a részek olyan aktualizált pontosítások, amire szükség volt. Az amerikai

fogyatékosügyi törvény jogtalannak ítéli meg a diszkriminációt olyan személyek esetében, akiket azért különböztetnek meg, mert fogyatékos személlyel vannak jelen" például, ha valakinek fogyatékos gyermeke van, akinek sok orvosi ellátásra van szüksége, és a foglalkoztató gondolhatja, hogy huhh, nekünk ez nagyon sokba fog kerülni, ha biztosítjuk. Nem diszkriminálhatja ez alapján, ez jogtalan. úgy gondolom, hogy fontos tudni, hogy ez a szabályozás felismeri, hogy a fogyatékoság egy fejlődő fogalom, már a 60-as évek óta is sokat változott s fejlődött a definíció, hogy több mindent magába foglaljon. Több területet lefed.

Rendben. Szóval végre aláírták az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvényt 3000 ember jött a Fehér Házhhoz. Ez volt az üzenet és Bush elnök mondta, hogy „Romboljuk le végre a kirekesztés szégyenletes falait.” Márciusban tüntetők elmentek a Capitol Crow-hoz. A legnagyobb dolog a közlekedés volt. Ahogyan alakítják át őket hozzáférhetőre az adókból. A

szabályozások nagyon lelassultak. És a fogyatékkal élők elmentek a Kapitóliumhoz, de nem tudtak bejutni, pedig az épített környezet akadálymentességére vonatkozó törvény (1968) biztosítania kellett volna, hogy bejuthassanak. Az emberek kerekesszékekkel, mankókkal, bementek a Kapitóliumba. Felmásztak, felhúzták magukat a lépcsőkön, hogy rámutassanak az átfogó rendelkezések fontosságára. Júliusban végre aláírták és a különböző paragrafusokat is ismertették.

Foglalkoztatás: az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvény előírja, hogy a felvételi folyamatból nem zárható ki valaki kizárólag a fogyatékosága alapján. Pl. ha valaki vak, akkor a weboldalnak is olvashatónak kell lennie képernyőolvasó programokkal. Vagy az interjúztató helynek is akadálymentesnek kell lennie. Ugyanúgy kell előléptetni őket, akkor is, hogyha ez kis átalakításokat igényel az irodában, ki is rúghatják, mint mást, de nem a fogyatékosága miatt.

Nem kérdezhető a jelentkező a fogyatékoságáról. Az önéletrajzon nincs kép, nincs egészségügyi állapotra, családi állapotra vonatkozó információ. És ésszerű alkalmazkodást várnak. Az EEOC ellenőrzi, hogy a rendelkezésbet betartják-e.

A második paragrafus a nyilvános szolgáltatások (boltok, szabadidős helyszínek, szállások, sportlétesítmények, stb) hozzáférhetőségét tárgyalja. Hogy a fogyatékosággal élők is részesüljenek ezekből a szolgáltatásokból. És a nyilvános szolgáltatások (boltok, szabadidős helyszínek, szállások, sportlétesítmények, stb) és közintézmények, tömegközlekedés, ellátás hozzáférhető kell, hogy legyen, hacsak nem változtatná meg alapjaiban a szolgáltatást, Pl egy fogyatékosággal élő gyermek képes kell, hogy legyen részt venni egy nyári táborban. Például ha a programok egyike íjászat, de a gyermek vak, akkor azt a programot nem kell neki hozzáférhetővé tenni, vannak persze ésszerű limitek, de lehetővé kell tenni neki, hogy mehessen a táborba.

A közösségi közlekedés volt a legfontosabb pont. Aki járt már az Egyesült Államokban, láthatja hogy a folyamat még nem teljes. Néha lehetetlen, hogy a létezővel dolgozzanak, pl metró. De amíg a város akadálymentesít, addig is elérhető „paratranszport”. Kell egy olyan kisteherautó lifttel, amit egyszerűen lehet hívni, időpontot foglalni rá. A város túlságosan támaszkodik még erre és nem csinálják meg a fejlesztéseket. A Igazságügyi Minisztérium a felelős ennek előmozdításáért. Indianában nekem van nehézségem a közlekedéssel. A helyi éttermek, ha nem akadálymentesek, inkább vesz egy rámpát, minthogy szembenézzen a törvénnyel. A nyilvános szolgáltatások (boltok, szabadidős helyszínek, szállások, sportlétesítmények, stb), mint hogy büntetést fizessenek.

Bárhol ahol lehetséges, egy boltban, éttermében stb, elérhetővé kell tenni az akadálymentességet, de ez nem csak a kerekesszéket foglalja magában, hanem Braille menüt, nyomtatott információkat a hallássérülteknek, stb. ez a 3-as paragrafus,

nagyon hiányzik Európából, hogy az embereknek lehetőséget kell teremteni, hogy a nyilvános szolgáltatások (boltok, szabadidős helyszínek, szállások, sportlétesítmények, stb)-ben ugyanazokat a szolgáltatásokat élvezzék. Persze egy étterem magán létesítmény, de a nagyközönség látogatja. ugyanaz igaz a stadionokra, fitnesztermekre, mozikra, színházakra, stb de még a magánegyetemekre is. a 4-es paragrafus a telekommunikációra vonatkozik a hallássérülteket és a beszéd fogyatékosokat érinti. 24 órában elérhető telekommunikációs asszisztencia érhető el, feliratozó és beolvasó gépet használnak, illetve asszisztenciát. Ezeket is elérhetővé kell tenni. a Szövetségi Kommunikációs Bizottság felelős azért, hogy ezt érvényesítsék. a feliratozást is elérhetővé kell tenni bármilyen fontos bejelentés alkalmával. Vegyes intézkedések: nagyon fontosak, mert több paragrafust érintő rendelkezések. az Egyesült Államok hozzáférhetőségi, akadálymentesítési bizottsága fele azért, hogy technikai segítséget

nyújtson, minden helyi és állami létesítménynek meg kell felelnie minimum az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvény vagy az 504-es szakasz előírásainak. Meghatározza, milyen magatartások jogtalanok a fogyatékosokkal szemben, és pl ha valaki a foglalkoztatóját vagy az orvosi rendelőt fel akarja jelenteni, mert nem akadálymentes, nem hajtja végre a ésszerű alkalmazkodást, akkor megteheti, az intézmény felelősségre vonható. Ha gyakorlom a jogaimat, nem torolhatják meg rajtam. Már említettem, hogy a definíció változik, 1990hez képest majdnem 20 évvel később frissítettük a szabályozást. Voltak olyan esetek, amiket nehéz volt bizonyítani, pl, ha a fogyatékoság definíciója túl nagy, mondhatják, hogy a te fogyatékoságod nem elég jelentős, nem alkalmazkodunk hozzá. Az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvény módosítása pontosított néhány kifejezést, bevonta fogyatékoságba, hogy bármilyen fontos élettevékenységben korlátoz, pontosítja a korábbihoz képest. Tekintettel van aláthattalan

fogyatékosokra. Pontosította, hogy mi az, ami alapjaiban korlátozza a fontos élettevékenységeket. Azokat is bevonta, akiknek időleges akadályozottságavan, pl rákos betegként kezelést kap, ha már meggyógyul, akkor nem lesz szüksége azokra a támogatásokra. Lehet időleges, és lehet múló. Nem lehet az alapján dönteni, hogy neki megvannak az eszközei, ami könnyíti az életét. Ez nem jelenti azt, hogy a fogyatékoság jelentősége csökken. Nem jelenti, hogy ne lenne jogosult valamire. Az egyetlen kivétel a szemüveg, ha van olyan szemüvegem, amivel jól látok, akkor az megoldja a problémát. Szeretnék időt hagyni mindenre, csak szerettem volna a legfontosabb kucsszavakat megmutatni. Ezek a szavak a legfontosabbak.

Könnyen teljesíthető: azt jelenti, hogy könnyen megvalósítható, nem túl drága. Ahol olyan korlátokat kell eltávolítani, amik egyszerűen megoldhatók. Ebbe tudnak kapaszkodni, hogy nincs meg rá az anyagai keretük. Persze ez a helyzettől

függ. Az épület tulajdonosa a felelős vagy az ott működő szervezet tulajdonosa?

Ésszerű alkalmazkodás: olyan módosítás, ami amivel a megfelelően képzett alkalmazott képes dolgozni a foglalkoztatásban. Pl ha mosdó nem elég nagy a munkahelyen és a kerekesszékes munkavállaló nem tudja használni, akkor átt kell alakítani.

Ésszerű módosítás: inkább a policy-k, előírások, szabályok, szervezés átalakítás. Pl a nyári táboros példa jó ide is, úgy kell alakítani a tábor programját és szemléletét, hogy fogyatékos gyerekek is részt vehessenek.

Ésszerűtlen teher: pl ha egy jelnyelvi tolmácsot alkalmazni túl drága lenne, akkor az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvény módosításának egyik előnye, hogy ha pl az ELTE ÁJK-nak túl drága lenne tolmácsot és feliratot biztosítani, nem számít, hogy mekkora a kar költségvetése, az a lényeg, hogy az ELTE költségvetése mekkora. Nem csak a saját kis

költségvetést kell tekinteni, hanem az egész szervezetét.

Szeretnék néheny általam kedvelt dologról beszélni. Melítettem az Egyesült Államok Akadálymentesítési Bizottságát. Hogy ez például hogyan hat a hotelekre, mert én utazom sokat. És nehéz olyan szobát találni, ami megfelelőakár hallássérülteknek, látássérültekek más fogyatékkal élőknek. Olyan szobákra van szükség, amik szét vannak osztva külön kategóriákra a különböző fogyatékkal élők számára. Nem lehet egy kicsi szoba egyszemélyes ágygal. Választhatok egy többszemélyes szobából.. Bármilyen szobáról legyen szó, kell belőle lennie akadálymentes verziónak. A kényelmi szolgáltatásoknak is ugyanígy. Meg kell vennie a lifteket, amikkel pl én be tudok szállni a medencébe. A közösségemmel mi is ellenőrizzük ezeket, ha utazunk, bevásárolunk, stb. És hol van a liftek? És az elemek a segédeszközökben működnek? Lehet hogy senki nem tudja, hogy kell őket használni, de vannak.

A másik, ami nekem fontos, hogy részletes információk legyenek a szobákról. Tudnom kell, hogy elég nagy-e a kerekesszékeknek, van-e jelzőrendszer a hallssérülteknek, stb. A gyakorlatban akinek nincs fogyatékosága, vagy nem dolgozik velük, nem tudja mit jelent a hozzáférhetőség. Ha 1 lépcsőfok van csak, azt még akadálymentesnek tekintik pl. De képesnek kell lennem fogalalni egyedül. és ez nehéz egy szobafoglalási rendszerben. Oké kétágyas, és a vendég eldönti melyik. De ha én választok egy szobát, akkor fixen meg kell tartaniuk nekem. Az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvény akadálymentesítési útmutatója ezt részletesen tárgyalja.

Ha van olyan aki érdeklődik az akadálymentesített épületek iránt, az nézze meg az oldalt. A szemetes ilyen magas, hogy a WC papírt elérjem ez olyan vagy olyan messze van. Mi pipáljuk. Ezen változtatni kell ha nincs meg.

Akadálymentesítés a mi egyetemünkön. A nyilvános kommunikáció, hogy említi a polgári

jogokat amit nagyon szeretek. A hozzáférhetőség azt jelenti: hogy egy fogyatékkal élő megkapja ugyanazokat az információkat, programlehetőségeket, ugyanolyan könnyen és integráltan, mint nem fogyatékkal élő társai. Mindent amennyire lehet egynelővé próbálunk tenni, mindezt úgy, hogy önállóan vehessék igénybe. Ez az, amit az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvény lehetővé tett ellenben más országokkal. Ismerem az európai és ázsiai rendelkezéseket is és sok kormány próbálkozik az akadálymentesítéssel, de a legtöbb szolgáltatás használatz úgy oldják meg, hogy egy másik ember segítsége kell hozzá. A mosdóhadsználathoz, a reptéren, stb. A saját tapasztalatomból mondhatom, hogyha midnezt egyedül tudom intézni, az megváltoztatja az életet. Van saját fogyatékos hallgatókat támogató szolgáltatások, ami olyan mint a SHÜTI. Nincs egyetlen módja a dolgoknak, amit mi nyújtunk a hallgatóknak, az mindig egyéni alapon van eldöntve. Jogalapja van annak hogy a koodinátornak és a diáknak legyen

egy párbeszéde. Erre és arra van szükségem, és a koordinátor felajánl lehetőségeket ennek megoldására. Ez egy interaktív folyamat.

Néhányan...csak röviden. Fő különbség az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvény és a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény (2008) között.

Az USA nem írta alá az ENSZ egyezményt, mert abban sok minden az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvényből jön. A Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény (2008) egy emberi jogi egyezmény. Nagyon inkluzív, de nagyon költséges. Nem csak megoldani próbál dolgokat, de szemléletet formálni is, és promotálni a akadálymentesítést. Mi szeretjük megmondani pontosan, hogy milyen lépéseket kell tenni. Működik, de nem olyan nagy mint a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény (2008). Ez egy nagyon jó kezdet. Ami nagy probléma és egy nagy csalódás a fogyatékkal élőknek, akiknek az országa aláírta, de

nem tett lépéseket. És szeretném azzal befejezni, amit itt Budapesten tapasztaltam.

„Sajnálom az épület nem akadálymentes, mert történelmi épület.” Az első kép Washinton DC-ben van. Egy régi épület és látható hogy 4-5 lépcsőfok van, de van rámpa. Nem illeszkedik az épülethez, de az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvény elég erős, hogy érvényre juttassa ezeket. A második képhez hasonlót először Párizsban láttam, van van egy kis négyszög a padlóban, és felemeli a kerekesszéket, mikor rááll. A harmadik képen egy krakkói 17. századi épületet látunk, amit az EU támogatásával újíítottak fel, és ilyenkor kötelező akadálymentessé tenni. Meg tudtam látogatni ezt a fantasztikus épületet és mindenhova el tudtam menni. Nem látszik nagyon jól, de az alsó képen a Szent Pál katedrális van, amin egy széles rámpa található, persze nem úgy néz ki mint a katedrális többi része, de hozzáférhető. Mindenki hozzáférhet, és ez a fontosabb. nem igaz, hogy ne lehtne a történelmi épületeket akadálymentesíteni. Az indianai

nemzeti parban, ami a Michigan-tó északi részén van, és a nemzeti park programjai közé tartozik, hogy a homokdűnéket és a tavat mindneki élvezhesse. Van rámpa, ami hozzátérhetővé teszi a homokdűnék élvezetét, mindenkinek, és a homokdűnéken nem lehetne kényelmesen sétálni nélküle, tehát ez mindneki számára előnyös, nem csak a fogyatékos embereknek. Most a kérdésekre és a beszélgetésre van idő.

Köszönjük az inspiráló előadást:

Most átadom Kovács Krisztinának a szót, aki a fogyatékosügyi koordonátor az ELTÉn

Köszönöm Lesley, nagyon köszönjük, most átadom a teret a kérdéseknek a jelenlevők és a Teamsen becsatlakozók számára is.

Ha bármilyen kérdésetek van, kérem jelezzétek a kezetek felemelésével. Valaki szeret. A Feliratot szeretnék elkérni, a pdf-et pedig elküldjük Nem látták a ppt-t közben. Nagyon sajnáljuk, de elküldjük. A ppt-t a chatbe is fel lehet tölteni.

Fel tudjuk tölteni a SHÜTI oldalára, ez jó mindenkinek?

Csak írják be a googlebe, és az oldalra fog vezetni, fel fogjuk tölteni. Ha van bármi kérdés az előadáshoz, nekem van pár de nem akarom elvenni a lehetőséget a többiektől.

Hogyan valósulnak meg egyesek a gyakorlatban?
Hogyan sikerül ez Egyesült Államokban a törvényi előírásokat a gyakorlatba átültetni?

Sok különbség van. Az én kicsi városomban Indianában minden busz akadálymentes. Nincsen villamos, vonat. De minden városi bus, minden kampuszbusz akadálymentes. Ingyenesek is. A korlátok hogy persze a buszok nem mennek 24 órában. Először én teljesen le voltam bénulva Akkor „para-tranzit”ot használtam. Nagyon hálás voltam nekik. Nagyobb városokban mindenki, aki mozgásában korlátozott, a NewYork metró, stb Washington DC nagyszerű. De Washington volt az első, a modell mindenki másnak. Szóval, amit szeretek, az akadálymentes metró. Itt láttam 4-6

villamost, ami elméletileg akadálymentes...de a peron és a villamos nem mindig vannak egy szintben. Van olyan megálló, ahol ez a szék nem megy fel. Washingtonban minden szintben van és a kis hézagokat is kitöltik, nem szorul be az elülső kerék vagy a mankó. Szóval hogy ez fejlődik, és nincsenek izolálva a mozgáskorlátozottak.

Milyen hozzáállást tapasztalsz a sofőrök részéről vagy az emberek részéről az utcán?

Én egy különleges helyen lakom. Úgy érzem, hogy nagyon sokan vagyunk kerekesszékesek, a szomszédaim is, úgy érzem, hogy olyan helyen élek, ahol a fogyatékoság nagyon normális. Talán egy kicsit nem vagyok eléggé érzékeny, de érzem, hogy senki nem néz rám furán. Gyerekek gondolják, hogy oh, király! És biztatom a gyerekeket, hogy kérdezzenek. Szeretnéd látni, hogy működik? Ez nem mindenhol ilyen az Egyesült Államokban. Köszönöm a kérdést.

Még egy kérdés Teamsről.

Hallanak? Köszönöm az előadást és van egy kérdésem, hogy említette ésszerű alkalmazkodás és amerikai fogyatékos személyekről szóló törvényt, van e más forrás, útmutató, hova fordulhatnak hogy eldöntsék hogy mi az ésszerű alkalmazkodás és mi nem? Non-profit szervezetek, foglalkoznak ezzel vagy valaki más? Ez nem egy kérdés volt bocsánat.

Nembiztos, hogy jól értettem...

Hogy van-e olyan szervezet ami tanácsadással segíti az ésszerű alkalmazkodást? Egyéni szinten mit jelent? Meg intézményi szinten?

Ami fontos, hogy az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvény Akadálymentesítési előírásai a szolgáltatásokhoz, szintén egy előírás a közlekedési cégeknek, ez ad információt, hogy mit kell tenni. Az fogyatékos egyén számára az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvény nemzeti hálózata van és ez fantasztikus. Voltam velük egy kutatási projektben ami a parkolással foglalkozott, hogy a különböző államok mit

csinálnak parkolással kapcsolatban., hogy a fogyatékos személyek pl. olyan járművel rendelkezők, mit tudnak csinálni. Pfelhívtam a chichagoiakat és megkérdeztem, hogy ebben és ebben a városban mit tudok csinálni. Nem tudták azonnal, adjak fél napot és visszahívnak és elmondják. Nem tudták hogy melyik nyugati nagyvárosban hogy van, de mindennek utánanézték. Vannak források, ahol utána lehet nézni, hogy mit váhatunk és mik eszközök amik segítenek a ésszerű alkalmazkodásban.

Köszönöm. Köszönjük az érdekes előadást. Szeretném kérdezni, hogy az előzetes jelzés szükséges-e. Légiközlekedésben nincs, de a vonaton van-e?

A vonatközlekedés nem mindig jó. Tapasztalataim szerint, az előzetes jelzés nem elvárt, de függ attól, hogy mennyi segítségre van szükség, de én nem csinálom. Ha valaki kerekesszékes akar velem találkozni, lehet hogy pár percet kell várni. A vonatoknál a keleti parti városokban a peron nincs úgy kialakítva de vannak rámpáik és nem kell nekik

előre szólni, de ha okos vagyok, akkor 30 perccel korábban megyek, mert oda kell hozniuk a rámpát. Privát kocsin esetén mindig megnézem a weboldalt, vagy felhívom őket. Ha én előzetesen elég információt adok, akkor biztos hogy meg fog felelni az igényeimnek.

BÁRCZI-ról jövök. A kérdésem arra vonatkozik, hogy a fogyatékosokon belül a kisebbségi csoportok hogyan kommunikálják az igényeiket. Kívülről nagyon szépnek és tisztának tűnik, de biztos ennél komplexebb.

Akiknek pl amputációjuk van háborús sérülés miatt, az látszik, vagy akerekesszék. A kerekesszékes akadálymentesítés, ha valaki nekik hozzáférhetővé teszi a létesítményét, azt gondolja, hogy kész van. De nagyon sok láthatatlan fogyatékoság van, és ők úgy érzik, hogy kevésbé vannak figyelembe véve, ami nem nyilvánvaló, hogy milyen alkalmazkodás kell. A siket közösségben nagyon erős identitástudat van, egyesek szerint felsőbbrendűség tudat, erősen kiállnak magukért. Az én helyi szintemen amivel

dolgozom, nagyon sokféle érintettünk van, autista, agyis sérült, sclerosis multiplexes, mozgássérült. Nagy spektrumot lefedünk és sokféle közösséggel dolgozunk együtt. Az akadálymentesség nem csak a kerekesszékes akadálymentesség, mint tudjuk, természetesen nem ennyire egységes a csoport. Próbálunk mindenkire tervezni. Elérni, vagy hogy legyen erejük elérni, amire szükségük van, fogyatékoságára tekintettel. Az én kérdésem azokra vonatkozik, akiknek komplexebb asszisztenciára van szükségük. Mit tesztek? A személyi asszisztenciát ki finanszírozza?

Ez az egyik legnehezebb kérdés. Nem az a legnehezebb, hogy találjunk asszisztenst, hanem hogy ki fizesse. Nehéz a biztosítókkal, mert nincsen közfinanszírozású biztosítás. Én tudom hogy vannak nehézségek. Általában könnyebb, hogyha az érintett személy nem azonnal próbál asszisztenst szerezni, hanem már kialakul egy rendszer. De vannak biztosítási kategóriák, amiket ki lehet használni, pl van a hosszú távú

fogyatékoságra vonatkozó biztosítás. Havonta fizetnek, és tudom, hogyha történik valami, akkor van biztosításom. Nagyon sok problémánk van a személyi asszisztenciával, de az egyetemünk megoldotta és nem biztosításból fizetjük.

Hogy látja, manapság a fogyatékosügyi rendelkezéseket Biden kormányzása alatt?

Ez egy nagyon jó kérdés, amire nem tudok válaszolni. Ön hallott már valamit?

Nem még nem.

Amit mondhatok, hogy Biden nem viccelődik úgy, mint Trump, de hallottam, hogy pl a személyi asszisztenciával komoly dolgok vannak. És nem tudom mi pontosan a változás és miben nyilvánul meg, de én reménykedőbb vagyok a Biden kormányval, mint a trump kormányval kapcsolatban. Van még kérdés? a Temsben vagy itt? Lassan kifutunk az időből, de van még 10 percünk.

A foglalkoztatással kapcsolatban szeretném kérdezni, hogy milyen kivétel van, hogyan működik, hogyan fogadják az egyes szektorokban a fogyatékos embereket?

Tényleg alkalmazzák őket? vagy inkább más jelentkezőt vesznek föl? Valóban egyenlő esélyek vannak a foglalkoztatás terén?

A fogyatékos személyek foglalkoztatása, a szervezetekben, cégeknél, pl az Egyesült Királyságban fogyatékososságpozitív hozzáállásnak nevezik, ott kifejezetten a fogyatékos személyt veszik pl fel az egyetemre. az Egyesült Államokban tekintet nélkül a nemi, faji, szexuális kisebbséghez tartozására, stb. Pl hogy egy interjúhoz van-e szükség alkalmazkodásra.

Nem csak a fogyatékososságról van szó az én tapasztalatomban úgy látom, olyanokat akarnak az emberek felvenni, akik olyannak tűnnek, mint ők. Ugyanaz a nem, kor, vagy etnikai hovatartozás. Először a reakció, hogy Jézusom, mit csináljunk? Ha fel akarok venni valakit, de nem

éreztem magam elég felkészültnek, akkor félek felvenni, ez olyan terület, ahol fejlődnünk kell. Mielőtt én mozgássérült lettem, a munkám nemzetközi dékánhelyettesként nagyon sok utazást tartalmazott, aztán kerekesszékekbe kerültem, hogyan dolgozzak tovább úgy, hogy rengeteget utazom? Van még kérdés a hallgatóságtól?

Utolsó kérdés: mi a helyzet, ha az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvény nem teljesül, akkor magán úton kell ügyvédet, jogi képviselőt fogadnia?

Van néhány nagy eset, amikor érvényesítették az amerikai fogyatékos személyekről szóló törvényt – ezek nagyon érdekes esetek voltak, általában vannak ügyvédek, akik vállalják ingyen, mert elég jelentős ügy. Mielőtt ügyvédhez fordulunk, előtte a polgári jogokkal foglalkozó szakemberekhez fordulok a Igazságügyi Minisztériumban, ez nem jelenti, hogy nem kell ügyvéd, vagy nem lenne úgy gyorsabb.

Van még kérdés, tényleg az utolsó?

A CV, amit említettél, nagyon érdekes, mert Magyarországon kell bele kép, születési dátum, stb. Tényleg így megy a gyakorlatban, hogy nem kell?

Igen, ez nem csak a fogyatékoság miatt van így, hanem mindneki jogait védi, mi nemzetközi hallgatókkal foglalkozunk az egyetemen, és azt szoktam mondani, hogy azt a CV-t hozzák, amit otthon használnak. Rengetegen hoznak olyat amin van kép, egészségügyi állapot. Pl máshol van olyan, hogy 30 körüli nőket azért nem vesznek fel, mert majd gyereket vállalnak és kiesnek legalább két évre. Mi nem tesszük ki az életkor, de ki lehet következtetni sok mindent a diplomázás évéből, a névből, stb. Még így is van diszkrimináció, pl az alapján, hogy hogyan hangzik a neved. De ezek a nagyon nyilvánvaló kirekesztő magatartások nincsenek.

Köszönjük, hogy itt voltál

Köszönöm, hogy itt lehettem, nagyon nagy megtisztetés volt, remélem sokan hasznosítani tudják az elhangzottakat.